

Het kompas van Málaga

15 manieren om je onder te dompelen in de stad

Larios is de titel van een verhaal van Slauerhoff uit 1928 over een zeeman die in elke havenstad op zoek gaat naar het hoertje Larios, dat hij in Málaga leerde kennen. Bovendien geeft Slauerhoff een goede vriendin in zijn brieven de koosnaam **Larios**. De biograaf van Slauerhoff, Wim Hazen, vermoedt dat die eigenaardige meisjesnaam afkomstig is van de Lares, Romeinse beschermgeesten. Stefan Brijns betwijfelt die verklaring in zijn *Andalusisch logboek*: 'Zou het niet gewoon kunnen dat hij op de naam Larios kwam toen hij daar tussen de vele schitterende belle-époquegebouwen in de Calle Larios liep?'

10-12 en 14! Die ronde hoeken zouden steviger zijn en als voordeel hebben dat de wind wat meer vrij spel krijgt in de straat. De broederschappen zijn er tijdens de Semana Santa trouwens ook blij mee want ze maken het makkelijker om met een *trono* op je schouders de hoek om te gaan.

Een ijdele markies

De Calle Larios wordt in de 19e eeuw aangelegd. Plan was de Plaza de la Constitución te verbinden met de Plaza de la Marina. Voor de financiering roept de burgemeester de hulp in van een notabele, **Marqués de Larios**, steenrijk geworden in de textiel en de suiker. In ruil voor zijn medewerking vraagt de markies de straat een tikje naar het oosten op te schuiven, zodat deze precies uitkomt bij zijn eigen woonpaleis aan de Alameda Principal. En hij heeft nog meer noten op zijn zang: hij zou graag een standbeeld van zichzelf voor zijn deur krijgen. Aan zijn wensen wordt tegemoetgekomen. De treurige werkelijkheid leert echter dat Larios van de aanleg van de straat vooral zelf beter wordt. Doordat hij kennis van de plannen heeft, kan hij er flink op los speculeren. Dat maakt hem snel gehaat bij de arbeiders. Zij zinnen op wraak en smijten ten slotte zijn **standbeeld** 1, gemaakt door Benlliure, in zee. Zeven jaar lang staat dan in zijn plaats de naakte man

met een houwdeel op zijn schouder, een ander onderdeel van het monument, boven op de sokkel. Model voor deze allegorie van de arbeid stond overigens de stierenvechter Luis Mazzantini met wie Benlliure goed bevriend was. Onduidelijk is waar de stenen markies gebleven is. De grapjes die in die periode klinken – 'de markies krijgt zwemles' en 'Larios duikt naar mosselen' – maken echter dat er uiteindelijk op de juiste plek wordt gezocht. Nu staat het beeld weer op zijn sokkel en het werd intussen zelfs gerestaureerd.

Kolos

Op de plek aan de Alameda Principal waar Larios ooit resideerde, staat nu de machtige witte wolkenkrabber **La Equitativa** 2 (1956). Hoewel deze duidelijk op Amerikaanse hoogbouw is geïnspireerd, zijn er tevens andere invloeden. De toren wordt bijvoorbeeld bekroond door een *yamur*, een decoratief islamitisch element met drie bollen. Het gebouw onderging recent een grondige opknappbeurt en huisvest nu twee viersterrenhotels (Soho Boutique Equitativa en Only You) en een restaurant op de zevende verdieping (Lola).

Biznaguero in actie

→ OM DE HOEK

Het weidse plein tussen Alameda Principal en Parque de Málaga heet **Plaza de la Marina** 3. Dat klinkt vreemd, want het ligt op enige afstand van de haven. Maar als je oude kaarten van de stad ziet, wordt het duidelijk: in de Moorse tijd stond aan de zuidzijde van Plaza de la Marina een muur om de stadsbewoners tegen de zee te beschermen. Toen die halverwege de 19e eeuw werd geslecht, werd het plein aangelegd. Centraal ligt een fontein; aan de westkant is het **toeristenbureau**.

Plaza de la Marina

ETEN EN DRINKEN

Casa Mira 1: Calle Marqués de Larios 5, tel. 952 223 069, dimasmirae.hijos.es, dag. 10.30-22 (vr.-za. tot 23.30 uur). Familiebedrijf dat al sinds 1890 ambachtelijk ijs verkoopt. Eerst gebeurde dat gewoon op straat, maar in 1900 werd de eerste winkel geopend. Casa Mira heeft daarnaast een filiaal op nr. 8 in Calle Cister, tel. 951 978 990, do.-di. 10.30-22.30, vr.-za. 10.30-24 uur, waar je behalve ijs ook *turrón* (soort noga), *leche merengada* (lijkt een beetje op een milkshake) of *horchata* (melkachtige drank gemaakt van chufa's, aardamandelen) kunt bestellen. Kan je niet kiezen? Neem dan *turrón*-ijs!

Uitneembare kaart: kaart 2, E/F 5/6 | **Bus** 1, 3, 11, 14, 37, C1, N1

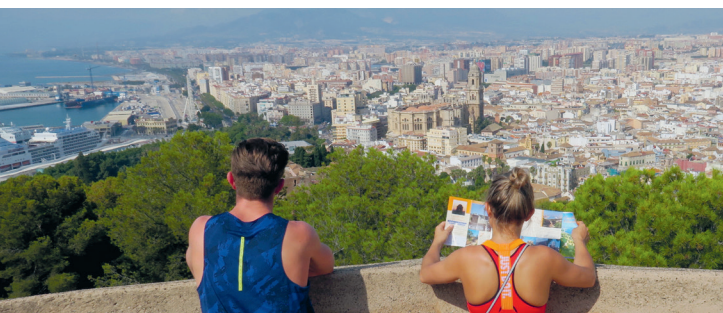
Puerta de las Columnas
in het Alcazaba

wandelpad kiezen, de Pasaje de Juan Temboury, en een forse klim maken naar het Gibralfaro. Je kunt ook vanuit de Jardines de Puerta Oscura de trappen nemen om op diezelfde weg terecht te komen. Verder omhoog word je gegarandeerd beloond met spectaculaire uitzichten, onder andere op de stierenvechtere arena. Tijdens gevechten zijn er zelfs mensen die proberen vanaf dit hoge uitkijkpunt de strijd te volgen. Je kunt ook met de bus naar het Gibralfaro.

Een hooggelegen burcht

Yusuf I, de Nasridische vorst van het koninkrijk Granada tussen 1333 en 1354, zou opdracht hebben gegeven tot de bouw van een burcht boven op de 130 m hoge berg Gibralfaro. Een slimme plek, zo wisten de Feniciërs al. Uit de naamgeving van de heuvel blijkt die vroege belangstelling: *gibal* komt van het Arabische *yabal* ('berg') en *faro* van het Griekse *faruk* ('vuurtoren'). De Moren bouwden er een versterking om het lager gelegen Alcazaba goed te kunnen beschermen. Behalve metselwerk en bakstenen voor de bogen en gewelven gebruikten zij voor het **Castillo de Gibralfaro** 3 het toentertijd in zwang zijnde *tapial* (een kneedbaar mengsel van klei en stro) als bouw materiaal. Net als het Alcazaba heeft het Gibralfaro een dubbele ommuring. Toeristen kunnen eroverheen lopen en dat dat fantastische uitzichten oplevert, is eigenlijk overbodig te vermelden. Van de acht torens valt die aan de noordwestkant het meest op, de Torre Blanca, omdat die losstaat van de omwalling maar via een muur kan worden bereikt. De Torre Mayor reikt met zijn 17 m het hoogst. Verder

Uitzicht op de stad
vanaf het Gibralfaro

INFO EN OPENINGSTIJDEN

Alcazaba 1: Calle Alcazabilla 2, alcazabamálaga.com, dag. 9-20 (nov.-mrt. tot 18 uur), €3,50 (zo. na 14 uur gratis). Naast het Romeinse theater is de ingang van het Alcazaba. Als je hier naar binnen gaat, zal je bezoek uit een wandeling naar boven bestaan. Als je dat niet lukt, is er de lift in de Calle Guillén

Sotelo (achter het stadhuis) waarmee je bij de centrale patio's belandt.

Gibralfaro 3: Camino de Gibralfaro 11, dag. 9-20 (nov.-mrt. tot 18 uur), €3,50 (€5,50 in combinatie met het Alcazaba). Ook bereikbaar met taxi, bus 35 (vanaf Alameda Principal) of de hop-on-hop-off-bus. En net als in het Alcazaba is er een leuke **cafeteria** 2.

Uitneembare kaart: G/H 4/5 | Bus 3, 4, 11, 14, 19, 25, 32-37, C1, E, N1

vind je er ovens, watertanks, een 40 m diepe put (Pozo de Airón) en magazijnen. In 2005 werd de berg beplant met naaldbomen en eucalyptussen.

Militaire geschiedenis

Toen Ferdinand en Isabella Málaga in 1487 eindelijk in handen hadden, vestigden ze zich tijdelijk in het Gibralfaro. Daarna zou het kasteel tot 1925 een militaire functie hebben. In het **Centro de Interpretación** 4 van het Gibralfaro worden deze eeuwen belicht aan de hand van soldaten-uitrustingen, wapens en gebruiksvoorwerpen. Belangwekkend is hier vooral de collectie stadsplattegronden die je een aardig inzicht geven in de ontwikkeling van Málaga en zijn haven.

Semana Santa

Of je nu gelovig bent of niet, de Semana Santa is een fantastische belevenis. Van Palmzondag tot paaszondag kun je je vergapen aan schitterende processies. Maar ook als je in een andere periode in de stad bent, ervaar je op allerlei plekken het belang van de Goede Week.

Fascinerende processies Nederlandse troondrager

Deinende witte tunieken onder een troon, maagdelijke glazen tranen, de soms snepende muziek, felblauwe puntmutsen, ontroerende Christusbeelden. Vrijwel iedereen die voor het eerst de Semana Santa van Málaga mee-maakt, raakt betoverd. En verlangt er naar zich een jaar later weer te mogen onderdompelen in die sprookjesachtige traditie waarmee het lijdensverhaal, de dood en de wederopstanding van Jezus worden herdacht. De Nederlander Sander Klomp, hotelmanager, raakte zelfs zo in de ban van de processies, 'zo mystiek, maar tegelijk heel tastbaar', dat hij niet rustte voordat hij zelf een keer mee zou lopen. Nu is hij lid van een broederschap en draagt op de woensdag, *Miércoles Santo*, de troon van de Santísimo Cristo de la Sangre.

Precisiewerk Tronen en dragers

De troon, *trono*, is de 'draagbaar' waarop een beeld wordt gedragen. In Sevilla spreken ze van een *paso*, maar in Málaga is dat absoluut *not done*, want als het om de Goede Week gaat, zijn de twee Andalusische steden elkaars grote rivalen. De draagbalken, de *varales*, kunnen maar liefst 14 m lang zijn. Meestal zijn ze van aluminium, omdat dat lichter is dan hout, en kunnen ze tot 100 kilo per meter dragen. Ze zijn enigszins flexibel en zakken een beetje door onder hun gewicht. Daarom worden de dragers, de *hombres de trono*, afhankelijk van hun lengte ingedeeld. Het aantal dragers van een troon kan

oplopen tot wel 285. Heel belangrijk is dat zij allemaal op de juiste manier worden aangestuurd. Die taak is in handen van de *mayordomo*, de man die de groep leidt en daartoe over een bel beschikt. Je kunt je voorstellen dat een bocht nemen in een smal straatje heel nauw luistert!

Een scala aan beelden Lijdensverhaal

Bijna iedere broederschap draagt twee tronen, een met Jezus en een met Maria. Op de troon met Jezus wordt een scène uit het Lijdensverhaal uitgebeeld. Op Witte Donderdag (*Jueves Santo*) bijvoorbeeld zie je het Laatste Avondmaal bij de broederschap Cena, op Goede Vrijdag (*Viernes Santo*) de Kruisiging bij de broederschap Dolores de San Juan en op paaszondag (*Domingo de Resurrección*) de Wederopstanding bij de broederschap Resucitado.

Bij de Maria's gaat de aandacht vooral uit naar de gigantische mantels die ze dragen. Die kunnen tot 9 m lang zijn en ze zijn voorzien van vilten motieven die er heel secuur met gouddraad op zijn geborduurd.

Bijzonder in Málaga Reusachtige tronen

In de jaren 40 van de 20e eeuw verordonneert bisschop Balbino Santo Olivera dat de tronen niet meer in de kerk mogen worden opgebouwd. Voortaan verrijzen ze daarom in tenten, zodat er geen rekening meer hoeft te worden gehouden met de afmetingen van de kerkdeuren en de tronen steeds hoger worden. En juist dat formaat geeft de

Een 'nazareno' van de broederschap Zamarrilla

Semana Santa in Málaga iets speciaals. Een probleem was echter wel dat de tronen, waarin doorgaans hout, zilver en/of goud zijn verwerkt, gedurende de rest van het jaar nogal leden in de vaak vochtige opslagplaatsen. Tegenwoordig staan de tronen dan ook weer achter echte deuren, namelijk die van een broederschapshuis, een *Casa Hermandad*. Je herkent die reusachtige deuren meteen in het straatbeeld.

Beetje geschiedenis Van broederschap tot Agrupación

De oudste foto van de Semana Santa in Málaga, gemaakt bij de Iglesia de San Juan, dateert van 1868; de oudste geschriften over processies komen uit 1507, in het bezit van de broederschap Sangre. Maar de traditie zoals we die tegenwoordig kennen, was er al in de 12e eeuw toen de eerste broederschappen gestalte kregen. Broederschappen zijn groepen gelovigen die aan liefdadigheid doen en bijeenkomen om dezelfde Christus en/of Maagd te aanbidden. De officiële namen van hun beelden bepalen ook de naam van de

broederschap en worden daarom *titulares* ('titelhouders') genoemd. In Málaga wordt voor een broederschap zowel het woord *cofradía* als *hermandad* gebruikt. In 1921 richtte een aantal broederschappen de overkoepelende Agrupación de Cofradías op. Deze kreeg tot taak de Semana Santa te organiseren. Tegenwoordig zijn er 41 broederschappen aangesloten bij de Agrupación.

Tribune van de armen Organisatie en promotie

De Agrupación stelde voor het eerst een *Recorrido Oficial* in, een traject in de stad dat de broederschappen verplicht moeten afleggen. Daarin zijn onder meer de Calle Larios en de Plaza de la Constitución opgenomen. Op het plein staat de officiële tribune voor de hoogwaardigheidsbekleders. De tegenhanger daarvan vormt zich op de trappen tussen de Calle Carretería en Puente de la Aurora, waar je goed zicht hebt op de passerende processies, maar niet hoeft te betalen. Vandaar de naam: Tribuna de los Pobres, 'Tribune van de Armen'. Op initiatief van de Agrupación wordt er